Tečaj XV. **NOVICE** List 99.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 12. decembra 1857.

Tiči na polji in v gojzdih.

Od leta do leta se pritožujejo poljski in gojzdni gospodarji, da jim merčesi in veliko drugih žival poškodujejo sadeže; ravno tako se tudi pritožujejo, da sredstva, ktere so bile priporočevane zoper te škodljivce, se ali prav slabo obnašajo ali pa niso celó za nobeno rabo.

Iz tega se vidi, da nimamo do zdaj še pravih pomočkov, s kterimi bi mogli zatreti merčese, kteri našemu polju in gojzdom toliko škode prizadenejo.

Sredstva, ki so se že pred 100 leti rabile in priporočevale zoper gosence, se niso nikdar tako dobro obnesle, da bi se bili merčesi saj nekoliko zmanjšali; v poznejih časih so ravno tako malo opravile v nekterih krajih osnovane komisije, ker jim ni bilo mar pozvediti življenje merčesov, kteri gojzdom veliko škodo prizadevajo. Skušnje so dokazale, da grabni branijo škodljivim merčesom le takrat naprej riti in razprostirati se, kadar je va-nje voda napeljana, ker gosence pregazijo tudi globoke prekope, če le niso z vodo napolnjeni. Svinje v gojzd goniti, se je tudi malokdaj dobro obneslo, ker le požrešniše segajo po zasledenih mešičkih, červih in gosencah, ktere jim pa tudi včasih s svojimi kocinami marsiktero bolečino in še celó smert naklonijo. Le takrat bi bilo svetovati, svinje na polje spustiti, kadar so se na njem miši hudo zaplodile, da bi jih nekoliko pregnale. — Dorašene gosence ob času njih zapredovanja v mešičke in ponočne metulje po drevésih iskati in pokončevati je tudi težavno; pervič bi to veliko rok potrebovalo, drugič pa veliko stroškov prizadjalo.

Najpristojniše bi bilo, ako bi se natori v njenih opravilih in delih nobene ovíre ne stavile. Kar ona storí, je vselej najbolje storjeno. Komu ni znano, da Friderik Véliki, prajsovski kralj, je zapovedal popolnoma pokončati vrabce, da bi mu ne pozobali češenj, ki jih je med vsem sadjem najraji jedel, in da je odločil za vsako vrabčevo glavo 6 vinarjev plače. Kaj je bil pa nasledek omenjene zapovedi? — Vladarstvo je v dveh letih tavžent in tavžent tolarjev za vrabčeve glave izdalo, in med tem so se gosence in drugi škodljivi merčesi po celem Prajsovskem tako zaredili, da so vesvoljno sadno drevje obžerli. Kralj to viditi, prekliče zapoved svojo, ukaže celó vrabce iz ptujih dežel prinesti in jih ojstro prepové pokončevati.

Ravno tako je tudi sedaj pri nas; tudi mi slišimo od več straní, da gosence in kebri pokončujejo gojzde, drugi merčesi pa polje uničujejo, in vendar le se vedno bolj tiči lové, streljajo in pokončujejo! Spoštovanje, ki ga Egipčani plevici, Turki v južni Azíi pa belemu merhojedcu skazujejo, je gola hvaležnost za dobrote, ki jim jih omenjeni tiči na polji in sadji skazujejo. Drugi narodi varjejo in ne pokončujejo sov, ker jim vseskozi po polji miši trebijo, da jim ga ne poškodvajo, kakor je bilo letos od več krajev v našem cesarstvu slišati.

Od koristi tičev na polji in v gojzdih, in kako treba je jim prizanašati, so naravoslovci, poljski in gojzdni gospodarji že veliko veliko govorili, pa žalibog! vse zastonj. Tschudi, Baldam, Brehm, Gloger, Bouché, Vodczyski i. t. d., so v svojih spisih živo priporočevali pevalic in drugih koristnih tičev ne preganjati in pokončevati, tudi v „Novicah“ je bilo že več enakih sostavkov, kteri so priporočevali koristnih tičev ne moriti.

To je tako važno, da se ne morem zderžati, da bi nekterih tičjih plemen ne omenil, ki so prizanašanja posebno vredni.

Navadna postojna ali skolič (Thurmfalk, falco tinunculus) je poleti polju v veliko korist. Ona potrebi neizrečeno veliko miš; razun miš pobera tudi kebre, kobilice, žabe, kušarje itd. Pozimi se preživí, če nič druzega ne dobí, tudi od malih tičkov; le takrat, kadar jo hud glad primora, golobe napada. (Konec sl.)

Kako se dá novo zidovje stanic suho napraviti.

Nove stanovanja dela kamnje, lesnina in omet tako dolgo vlažne, dokler ni to vse samo popolnoma suho. Pa tudi po dolgem prezračevanji postanejo stanovališča iznova mokre, kadar ljudje v njih stanovati začnó, ker je zrak, v kterem živé, pljučam težek in nevaren. Po apnu diší močno, okna so rosne, leseno orodje se napnè in iz zapertih omar smerdí po trohnobi. To pride iz tega: Ljudje oddajajo, ko sopejo, ogelno kislino iz pljuč; ta preganja po kemijsko zvezano vodo iz apna v stenah, ktera se kot vodeni hlap z zrakom zedinuje in zoperni duh po apnu dela, kteri v novem zidanji več časa ostane. Dostikrat je še le po dolgem času mogoče v okom priti ti soparici, ktera je človeškemu zdravju tako škodljiva. Zavoljo tega bo gotovo všeč vsakemu, kteri novo pohišje sozida in bi rad kmali vžival dobiček, da mu naznanimo zoper to nadlogo pomoček, ki urno in gotovo pomaga. Ta pomoček pa je, da se ogelna kislina, ktera, kakor smo gori slišali, vlažnost ali mokroto iz apna izganja, napravi v pohištvih, preden pridejo še ljudje va-nje prebivat.

Zavoljo tega je treba postaviti navadne žerjavice, kakor jo z ognjišča ali iz pečí vzamemo, v take stanice, ktere se morajo potem, kar je moč dobro zadelati in zapreti, da vès ogeljni sopuh v njih ostane. Gledati je potem, kdaj žerjavica pogasne. Takrat je zrak v stanici precej ob svoj kislec, kterega mesto prevzame ogelna kislina, ki se izcimi iz oglja, ktero je zgorelo. Ogelna kislina šine v omet zidovja; zavoljo tega je zrak v sobi vlažen. Ko je oglje zgorelo, je duri stanice odpreti in eno uro odperte pustiti, pa Bog varuj v stanico takrat iti, da si te strupena soparica na pljuča ne vleže. Tudi okna odpri potem, da sapa dobro skoz nje potegne. Tako je treba večkrat storiti in stanice so v enem tednu popolnoma suhe, ker tudi gorkota žerjavice pomaga stene sušiti. Potem smejo ljudje v stanici prebivati. — 6 funtov oglja dá 22 funtov ogelne kisline in potrebuje za to kakih 1500 kubičnih čevljev zraka. 22 funtov ogelne kisline razkroja 37 funtov ugašenega apna in ga premení v ogelnokislo apno. Komaj polovica tega apna je pa dosti za omet stanice srednje velikosti. Če tedaj sožgeš dva- ali trikrat toliko oglja, boš apnu vso vlago vzel, in da je stanica za prebivanje pripravna, ni treba nič druzega več, kakor da jo sapa še nekaj dní prepihuje.

(Po „Deutsche Gewerbsztg.“)

Zgodovinske drobtinice.

Usmiljena Slovenka.

Leta 563 po Kristusovem rojstvu so od Majotide in Ponta na Dunaj privihrali divji Obiri.*) Tam so si napravili devet velikih taborov, ktere so obdali z pregradami in prekopi. Dvesto petdeset let so sedaj silni Obiri nadlegovali sosednje dežele. Strah je objel vsakega, kteri je le ime Obira čul. Bili pa so Obiri velike rasti, zato je ime skoro obveljalo za poznamlovanje velikana. Še dandanašnji se silna gora na Koroškem veli Obir. Posebno so dosti od Obirov imeli terpeti sosednji Slovenci.

Obiri pa niso bili samo velike rasti in pogumni, ampak tudi neusmiljeni in grozovitni. Ako se je hotel Obir kamo peljati, ni napregel konja ali bika, ampak tri, četiri ali pet slovenskih žen. Te sirotice so mogle kola vleči.

Leta 570 — 590 so Obiri začenjali pobojevati Longobarde. Longobardi so leta 568 iz Panonije odšli v Italijo. Hudo so razsajali trinogi med Longobardi, in marsikteri junak je bil vjet, in v sužnost gnan obirsko. V oni dôbi je bila med mnogimi drugimi vjetimi tudi peterica mladih dečkov iz plemenite rodbine Leupihiščanov. Dolgo let so ti mladi Longobardi nevoljo sužtva mogli preterpeti, in ko so v možko dôbo stopili, je samo enemu sreča poslužila, da je sužtvu ušel. Bilo mu je ime Leupihis.

Zapomnil si je ko mlad človek, da v Italii njegov rod slobodno in slavno živí. K njemu priti je bila tedaj mladenča vsakdanja vroča želja in goreča molitev.

Kadar je po neskončnih štepah panonskih opravljal opravila sužanstva, in ni drugega vidil, kakor nad seboj milo nebo: tedaj je mislil na rajske verte svoje domovine, in kadar je zagledal divje tabore obirskega Kagana, mu z vso močjo pred dušo stopijo krasne veličanske palače longobardskega kralja.

Nekega dné mu obveljá, se skriti v bližnji gošči in svojemu gospodarju uiti. Vzel je lok in tul in malo živeža; noč in dan gazi po gostih dobravah nevedši kodi in kamo.

Kar sreča volka, in glej! divja žival mu služi za voditelja in spremljevavca.

Več dní sta hodila naša potnika po logih in gorah; sedaj Leupihisu zmanjka kruha. S praznim želodcom potuje dalje, ali ker glad ga presili, napne lok in hoče volka ustreliti, da se z njegovim mesom preredí.

Ali volk se umakne strelu in zgine pred očmí Leupihisovimi. Leupihis sedaj ne vé, kam bi se obernil; glad mu vzame slednjo moč in ga skruši na zemljo. Opešan vès zaspí, in glej! v sanji vidi možá, kteri mu reče: „Vstani spajač! in potuj proti oni strani, proti kteri so tvoje noge obernjene, ker tam je Italija, kamor priti želiš.“

Hitro vstane Leupihis, potuje proti oni strani in pride do krajev, v kterih so ljudi stanovali.

Živeli pa so v teh krajih Slovenci. Starovična ženka zagleda našega potnika, in hitro zapazi, da je begún in da je lakoten. Usmili se ga, skrije ga v svojem hramu, daja mu na skrivnem pomalem hrane, da bi naglo nasíten svojega življenja ne zgubil. Ko je popolnoma moč zadobil in že bil prikladen za daljno potovanje, mu je dala živeža na pot in pokazala mu pot na Italijansko.

V malo dneh pride v Italijo, in najde hram, v kterem je bil rojen. Bil pa je hram že vès s ternjem zaraščen. Poseka ga in na visokem jesenu obesi svoj tul. Prijatli so mu pomagali hram popraviti. Vzel si je potem pridno ženko, in je rodil Arihisa, Arihis pa Varnefrita, Varnefrit pa z svojo ženo Teudelindo Pavla, kteri je pozneje dobil ime Diakon, leta 730 v današnjem Čividatu. Pavla Diakona pozná vsak izobražen človek. Bil je eden naručenejših mož osmega stoletja, kterega je v veliki časti imel mogočni cesar Karl s priimkom Véliki, strah in premagavec Slovencov.

Pisal je med mnogimi drugimi: „Zgodbo Longobardov“ in v 38. odseku četerte knige sam popisuje od mene tukaj priobčeno povestico.

Umerl je 13. aprila 787 v kloštru monte Kasinskem, kterega slaven ud je slednjič bil.

V svoji knigi omenuje večkrat Slovencov, med drugimi tudi s hvaležnim sercom, da je usmiljena gostoljubna Slovenka njegovemu preddedu rešila življenje. Slava slavni ženi slovenski!

Davorin Terstenjak.

*) Obiri = Avari.

Pisma o Slovencih in Slovenkah.

II.

Preljubi moj!

Nemški potopisci so večkrat že grajali nesnažnost Slovencov. Jaz Te hočem danes peljati v kraj, kjer stolujete snažnost in čistost. Od dereče Drave, ako začneš pri Ptuji prek do Mure, najdeš gričast in goričast svet. Griči so večidel pokriti s sladkimi tersmi. Vmes tudi nahajaš zelene gaje in rodovitne dolinice. Celi kraj se res po pravici velí „slovenski raj.“ Ljudi mu tudi pravijo: mali Stajer. Prebivavci se velijo Pešničarji in Šavničarji, po rekah, ktere tečete skoz ta kraj.

Poleti jih vidiš oblečene v bele platnene berguše, in čez nje visí snažna srakica ali robača. Berguše, ako besedo v nemški jezik prestaviš: „Schenkelkleid“, pomenijo oblačila „okoli beder.“

Današnje stoletje je stoletje jezikoslovstva; privoli tedaj, ker vse jezikosluje, tudi meni to veselje.

V nemškem jeziku, to je, staro-visoko-nemškem, pomeni bruoch, lumbare, femoralia, v anglosaksonskem: brôk. Stari Vlahi so to oblačilo imenovali: Craccae. Brouch, brôk, toraj pomeni bedro, Medjimurci še pravijo berge, in mislijo na bedra; beseda je toraj obče blago indogermanskih jezikov, kakor mediški kantiis, in slovenski kontušek, in berguše, bergeše so ravno tako dobro slovenske, kakor braccae vlaške. — Kaj pa pomeni srakica? Pojdi od Šavnice do škotskih planin, dalje v zemljo, kjer narboljši lešnjiki rastejo, v staro Škandinavijo. Tam bodeš najšel: sarch, sekr, toga, tunika, indusium. Dalje obiši še stare severne Friese in Este, tam ti bojo povedali, da serk, särk pomeni Hemd, robačo (srajco). Ker stari Šavničarji in Tešničarji gotovo niso nagi hodili, ali pa v Škandinavijo in na Škotske planine po srakice; je tedaj ta beseda sopet obče blago indogermanskih narodov in ne dokazuje, da bi Šavničarji in Pesničarji bili potomki Škotov in Škandinavcov, kakor halužki kontušek ne poterjuje, da bi Halužani bili potomki mediških Sarmatov.

Vendar Tebi ni mar za takošne učene reči; Ti se rad smejaš, zato Te nečem z etimologiami nadlegovati.

Smejaj se tedaj! Šavničarji imajo prekratke robače, Pesničarji pa predolge srakice. „Medium tenuere beati“ — in glej! ravno prave dolgosti jih nosijo dravski Poljanci. To so edini Slovenci na Štajerskem, kteri še nosijo narodno obleko, akoravno tudi med njimi že najdeš kozje repce, kterim so „pantalune“ ljubše, kakor poštene berguše. Takšni „kozji repci“ pa tudi radi sadokajo. Jeli si že čul kadaj slovensko besedo sadokati? Gotovo ne. Vendar jo poznajo slovenski Šavničarji. „Krava sadoka“, „konj pa rita.“ Sedaj veš, kaj sadokati pomeni.

Ti sadokači grejo včasih v bližnje mesta, in tam rudeče in žolte krogle potakajo po zelenih mizah, domá pa se jočejo jaslice in korita. Da bi jih odnesel černi mav! Pa že spet nova beseda? Kaj je mav? Mav je po národnih povestih ne keršena duša, ktera se v černega tiča spremení. Rusini poznajo hude duhe mavke. Lehko je sorodna z nemškim Möwe.

Ali obljubil sem ti od snažnosti Šavničarjev in Pesničarjev pisati, kamor me je pa bes odnesel? No, čakaj malo!

Po višinah goriškega sveta med Muro in Dravo stoji hram na hramu, koča na koči. Čez celi svet vladajo v jeseni glasni klopotci. Vsaki ima drug glas, eden kostanjev, drug bukov. Nad klopotci pa se smeja modro nebo in pod klopotci zelene trate. Pod modrim nebom lečejo pisane srake in požrešni vrabci, kteri se ne bojijo klopotcov; na zelenih tratah pa skače vesela čredica, oče plemenitaš na sredi, in babica jalovica nar bolj zadej. Za njimi pa kobaca mali čeh, kakor Pesničarji pastirja imenujejo, piskajočega v javorovo žveglico ali vorglice glasne, ktere imajo cévi iz terstja. Zale deklinice popevajo mične pesmice, ktere med narodom se rodijo, čeravno ne veš iz kterega koša. Pesniki se ne podpisujejo, kakor naši jahači pegazovi, in nihče ne vé zložitelja pesmi in napeva.

Pesmi so včasih prav satiriške (zabavljive). Letos sem eno takšno čul od male deklinice regetati:

Burdežev mlin se v en kraj derží,
Ker se mu že dolgo grom pretí,
Halek ide dol po vrateh,
Na ramah nese debeli peh;
Če ne bo mlel, pa bode phal,
Da le bo babam rajtengo dal.

Pamanek mali se je šegaril čez nekakošnega mlinarja v soseski; al kdo je pesmico složil, nisem mogel zvediti.

Druge so prav zaljubljene, in poltenost je skrita pod lepo sliko, na primer:

Čel'ce so zletele
Bariki na krilo,
Kdor je bo ogrebal? —
Juri Motovilo.

Koliko še pesniškega zaklada tičí v narodu! Da bi iz tega *slovenski pesniki jemali*, z veliko večim vspehom bi se obdelovalo polje slovenskega pesništva, kakor pa da posnemajo nemške in francozke „Weltschmerzlere“ ali pa pesniške razsajavce, kterim na svetu nič ni po volji.

Posebno se tukajšni svet smé imenovati domovina slovenskih pesem. Tudi v napevih vlada bister skok, ne pa leni vlak Pohorcov. Vès svet je tukaj pesnišk in pesmice posluša: zelena lipa pesmice čbelic, sladko tersovje pesmice širičkov, gosto germovje pesmice slavičev; tako tudi prebivavci teh krajev so pesniške nature; v govoru se versti slika na sliko, in celó hod njihov je ritmišk.

Vendar, da zavidnosti ne izbudim drugih Slovencov, posebno kranjskih, ker že v starih pismih najdem: „Die Krainer und Steyrer sollen haben ain Verstand“, jih nočem več danes hvaliti. Tak ali srečno! Tvoj Vitomar.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Postojne 1. dec. — m. — Že dolgo niste nič dobili iz našega kraja; nate tukaj pešico novic! Že leta 1855 je bilo v Postojni 12 sodov vipavskega vina zapečatenih, ker vino ni samo že zavrelo, temuč se tudi že v gnjijenje preverglo. To je dalo pravdo zavoljo plačila. Do novembra 1857, — cele dve leti! — je ležalo zapečateno vino v plesnjivem pokoji v hramu, kamor vès čas nihče ni stopil. Mesca novembra je bila dražba za vino. Preséže mojo moč, popisati le, kakošna je bila zamašena posoda po dvelétnem počivanji v tamni ječi. Učeni bi bili gotovo z novimi plemeni plesnobe in gób kemijo obogatili; tako je bila posoda poraščena. Tù in tam je molil kak razpočen obroč izmed sodov. Vse je cvetelo in barve spreminjalo; zdaj je prišel čas dražbe, in po 3 kr. se je točil bokal — kakor se je reklo — za jesih! Vidite, da je mogoče tudi iz tacega vina jesih delati, ktero je prestopilo že zavrelico! Tako daleč smo jo dognali v Postojni, tudi brez kemije. Kdo, kje in kako bo iz te brozge jesih delal, Bog sam vé; al to mi ne gré v glavo, da se je moglo sprideno vino cele dve leti do zadnjega spridevati, preden se smé prodati! — Še eno imam. V peči nekega hlapona (lokomotiva) je imel kurjavec cév popravljati, ktera je vodo pušala. V tem je prišlo mnogo ljudí, mašino ogledovat in premišljevat, od kod in kako pride neznana moč, ki tako silno hitro vozove po železnici góni. Kar naenkrat pokuka kurjavec vès čern iz pečí. Ga viditi, ostermé vsi in peté poberó kar so najhitreje mogli, in še zdaj se ne dá nihče preveriti, da ni bil živi hudič sam, ki je pokukal, ampak kurjavec — človek! — Te dní bodo imeli naši lovci dobre dní; šli bodo nad medvede in volkove. Da bodo marsiktero kosmato uganili, je gotovo in tudi jez Vam jo bom brez odloga poslal. — Še druga. Dokler so po naši veliki cesti blago vozili, dostikrat zavoljo vozov nismo mogli ne naprej ne nazaj. Zdaj ni več toliko vožnje, zato so pa cesto nasuli tako na debelo in široko, kakor da naj bi terpela do sodnega dne. Ali se je mordato storilo, da bi cestarji ne pozabili kladvo nad cestnim kamnjem sukati, ali pa zato, da bodo kolarji s popravljanjem naših vozov več si zaslužili? — Namenil sem se tudi, zastran letošnjih postojnskih prést kaj pisati; poslal Vam jih bom raji pred pokusiti, da bi kdo po prezgodnji hvali skomine ne dobil. Mačka v canji prodajati ni dobro.

Novičar iz raznih krajev.

Slavno ministerstvo notranjih zadev je ustanovilo, da, če kdo deset let v kakem kraji prebiva in ima dostojno narejene pôselske bukvice, mu še to ne dá pravice, k tisti soseski pristajati, ker imajo poselske bukvice le veljavnost domovince ali domovinskega lista, in veljá pravilo, da zavoljo veljavnega potnega ali domovinskega lista desetletno prebivanje še ne utemeljuje pristojnosti. — Omenjeno sl. ministerstvo je z razpisom od 7. oktobra t. l. razglasilo, kako je ljudí pokopovati, kteri sami sebe umoré. — Ko je znana nesreča moguńško mesto zadela, je bila komisija odbrana, storjeno škodo prevdariti. Po pozvedbah te komisije je cele škode 1 milij. gl. Škoda zvezne terdnjave ni urajtana. — Tudi francozka armada bo obširneje zmanjšana, ker bo šesti škadron vsih konjiških regimentov razpušen, razun regimentov garde. — „Čas“ piše iz Pariza: Ko je pred dvemi leti slavni poljski pésnik Mickievič umerl, so začeli za njegove sirote dnarjev naberati, kterih se je 140 tavžent frankov nabralo. Zdaj je naberanje končano in razdelili bodo dnarje med otroke rajnega tako, da bo vsaka dveh hčerí 37,500 frankov dobila, vsak štirih sinov bo pa prejel 18,750 frankov. — Davk od psov v Parizu je dal v letu 1857 tristo tavžent frankov (frank po 24 kr.) Ta davk je zmanjšal število psov v Parizu in okolici za 11 tavžent. — Iz Moldove in Valahije zvemo po časnikarjih, da je francozka vlada nasvetovala turški, divana razpustiti. Nekaj resnice mora v tem biti, ker najnovejše poročila po telegrafu naznanjajo, da so se zadevne vlade zastran podonavskih knežij zedinile. Pred še se je francozki poslanec v Carigradu z Rešid pašem sprijaznil, kar so tudi poslanci posneli, ki so bili na njegovi strani. — Kitajski cesar tirja od Rusov več dežel nazaj, ktere so ti posedli. Nesejo mu jih že Rusi na barkah, ktere se bodo z angležkimi in francozkimi zedinile — o gorje Kitajcom. — Iz Lizabona naznanja nek francozk časnik (20. nov.): Bolezen je še vedno huha, kakor je bila. Zavoljo nje je sčasoma vse občenje potihnilo in nehala kupčija; zato ni bilo stiske v dnarjih tako zló čutiti, kakor drugod. 7. dan novembra je bil odločen za deržavni zbor, pa tako malo zbornikov se je sošlo, da so ga mogli odložiti do 7. decembra. Od malega Šmarna do 17. novembra je mačuh 10556 ljudí prijel, kterih je umerlo 3550. Šte-

vilo merličev je ostalo po dnevih precej enako, samo v tem je razloček, da razsaja zdaj bolezen po celem mestu, ko je imela pred le v enem delu mesta svoje gnjezdo. — Ni dolgo, kar sta se bíla dva za zaušnice na Nemškem, kjer se sicer radi bodejo ali streljajo; dosti ste bile dve zaušnici zabavljavcu — Iz doljnih posávskih krajev pišejo, da je poslednji dež veliko pripomogel, da žito ložeje prihaja. Nasproti pa je brati, da je vožnja po Donavi od dné do dné tesneja.

Povabilo za naročbo „Novic“
za prihodnje leto 1858.

Ker v prihodnjem letu nastopijo „Novice“ že **šestnajsti** tečaj, so častitim svojim bravcom v vsem tako dobro znane, da pri vabilu na novo naročbo le toliko rečemo, da kakor dosihmal hočejo tudi v prihodnje biti **središče slovstvenega življenja** slovenskega naroda, **podučne na mnogo strani** in **kratkočasne tudi**, verh tega pa pošiljati **novičarja po vsem svetu** in po njem pridno mislijo donašati bravcom svojim novosti vsake baže.

Obsežek in jezik „Novic“ ostaneta tedaj pri starem tudi v novem letu, in s krepko pripomočjo najslavniših pisateljev slovenskih, ktere prosimo ob enem za prihodnje rodoljubno podpiranje „Novic“, da bi ravno po starih vodilih svojim bravcom **vedno mlade** ostale.

Le v **eni sami rečí** se bojo premenile zavoljo davka, kteri bo zadel tudi naš list, in ta prememba bo, da to, kar so prinesle dosihmal **dvakrat v tednu**, bojo prihodnjič prinesle **na enkrat.** Dosihmal je namreč izhajalo vsako sredo in saboto **pol** pôle, v novem letu bode **vsako sredo** izhajala **cela pôla.** Izvolili pa smo po dolgem prevdarjanji in po nasvetu mnogih prijatlov to premembo zato, da preveč ne podražimo „Novic“ in jih ne odtegnemo takim naročnikom, ktere bi težko stalo skor dva goldinarja več plačevati za-nje, ako bi izhajale kakor dozdaj dvakrat v tednu.

Da pa tudi pri **enkratnem** izhajanji „Novic“ vsaki teden (pri kterem, memogredé rečemo, bojo bravci še na gotovem dobičku, ker bojo vprihodnje vsaki teden kakih 30 verst berila **več** dobivali zavoljo **le** enega samega nadpisa na čêlu „Novic“ vsaki teden) **ne bode** naročnikov zadel vès davek štempeljna, kteri za **vsaki list** znaša 1 krajcar, tedaj za celo leto 52 ali 53 kr., bo tudi založnik en del tega štempeljna prevzel, in tako prihodnje „Novice“ ne bojo **celo leto** za več dražje kakor za 40 kr., za pol leta 20, za četert leta 10 kr. Nad temi krajcarji se gotovo noben naročnik ne bode spodtikal, ker bo za-nje več berila dobival in ker nam druga pot ne kaže, ako nočemo, da se „Novice“, kakor smo že rekli, skerčijo v versto tistih časnikov, kteri izhajajo le enkrat ali dvakrat **vsaki mesec.**

Ker bo vprihodnje izhajala **cela pôla na enkrat**, bomo razverstovali sostavke vselej tako, da **cela zadnja** in **predzadnja stran** bote obsegale **politične novice** in sicer uredjane po **raznih deželah**, in tako bode bravcom priljubljeni **„novičar“** zlo zlo raztegnjen. Zavolj obilnišega prostora na enkrat ne bo treba dolgih sostavkov **na preveč kosov** (nadaljevanj) tergati, ampak na enkrat več prinesti; po tem takem se bojo tudi dolgi sostavki vprihodnje lože jemali in pred končevali.

Obljube zavolj doklade **občne povestnice**, ktera se „Novicam“ brez plačila dodaja, nismo mogli letos **popolnoma** spolniti; bomo pa letos skusili kolikor bo moč, ker preslavni g. prošt **Verne**, kteri so po rajnem **Vertovcu** iz samega rodoljubja blagovolili spisovati občno povestnico, so nam te dni pisali, da jim dozdaj ni bilo še mogoče svoje obljube doveršiti, da pa hočejo biti mož beseda in da bojo napredovali povestnico, kolikor bojo najberže mogli. Oznanili so nam pri ti priliki tudi, da so doveršili **obširen popis svojega letošnjega potovanja v jutrove dežele** in da jih je volja ga „Novicam“ izročiti. Oj vesela novica za novo leto!

In tako sklenemo vabilo na novo naročbo Novic.

Izhajale bojo po celi pôli **vsako sredo** in bojo veljale z „Oglasnikom“ in drugimi dokladami vred, ako se **v Ljubljani v tiskarnici** prejemajo, za **celo leto** 3 gold. 40 kr., za **pol leta** 1 gold. 50 kr., za **četert leta** 55 kr.; **pošiljane po pošti kamor koli** 4 gold. 40 kr. za **celo leto**, za **pol leta** 2 gold. 20 kr., za **četert leta** 1 gold. 10 kr.

Naročnina se pošilja v **frankiranih pismih** v tiskarnico **Blaznikovo** v **Ljubljano** (na Breg Nr. 190); **nefrankirane** pisma se ne morejo jemati.

Pisanje naročil pa častitim naročnikom polajšati, jim bomo koj pervo pot podali naročilno pismo, v ktero se dnar zavit v Ljubljano pošilja.

☞ Prosimo pa prav lepo vse stare in nove naročnike, **naj se naročé berž ko morejo in gotovo še ta mesec**, ker zavolj štempeljna, s kterim mora novični papir že **pred natisom** previden biti, **se ne bo môglo več natisov napraviti kakor le toliko, kolikor se bode oglasilo naročnikov;** za tega voljo bi tedaj naročnike, ki bi se oglasili še le v novem letu, ne môgli postreči z vsemi listi, kar bi neljubo bilo njim in nam.

Odgovorni vrednik: **Dr. Janez Bleiweis.** — Natiskar in založnik: **Jožef Blaznik.**